תנא אזאת תורת העולה ריבה סמיך ליה תני רבה בר בר חנה קמיה דרב [א]כבשי עצרת ששחטן לשום אילים כשרין ולא עלו לבעלים לשום חובה אמר ליה רב עלו ועלו אמר רב חסדא מסתברא מילתיה דרב בכסבור אילים ושחטן לשום כבשים שהרי כבשים לשום כבשים נשחטו אבל כסבור [ב]אילים ושחטן לשום אילים לא עקירה בטעות הויא עקירה [ג]ורבה אמר עקירה בטעות לא הויא עקירה אמר רבא (ד) [ג]ומותבינן אשמעתין [ד]הכהנים שפיגלו במקדש [ה]מזידין חייבין הא שוגגין פטורין ותני עלה פיגולן פיגול היכי דמי אילימא דידע דחטאת היא וקא מחשב בה לשום שלמים האי שוגגין מזידין הוו אלא לאו דכסבור שלמים הוא וקא מחשב בה לשום שלמים וקתני פיגולן פיגול אלמא עקירה בטעות הויא עקירה אמר לי' אביי לעולם דידע דחטאת היא וקא מחשב בה לשום שלמים ובאומר מותר מתיב ר' זירא [ו]ר' שמעון אומר כל מנחות שנקמצו שלא לשמן כשרות ועלו לבעלים לשום חובה שאין המנחות דומות לזבחים שהקומץ מחבת לשום מרחשת מעשיה מוכיחין עליה שהיא מחבת חרבה לשום בלולה מעשיה מוכיחין עליה שהיא חרבה אבל בזבחים אינו כן שחיטה אחת לכולן קבלה אחת לכולן זריקה אחת לכולן היכי דמי אילימא דידע דמחבת היא וקא קמיץ לה לשום מרחשת כי מעשיה [ז] מוכיחין מאי הוי הא מיעקר קא עקיר לה אלא לאו דכסבור מרחשת היא וקא קמיץ לה לשום מרחשת וטעה דהכא הוא דמעשיה מוכיחין עליה הא בעלמא עקירה בטעות הויא עקירה אמר ליה אביי לעולם דידע דמחבת היא וקא קמיץ לה לשום מרחשת ודקא אמרת כי מעשיה מוכיחין עליה מאי הוי רבא לטעמיה דאמר רבא [ח]מחשבה דלא מינברא פסל רחמנא מחשבה דמינברא לא פסל רחמנא: **מתני'** התמידין [ד]אין מעכבין את המוספין ולא המוספין מעכבין את התמידין ולא המוספין מעכבין זה את זה [ה]לא הקריבו כבש בבוקר יקריבו בין הערבים אמר ר' שמעון אימתי בזמן שהיו אנוסין או שוגגין אבל אם היו מזידין ולא הקריבו כבש בבוקר לא יקריבו בין הערבים [ו]לא הקטירו קטורת בבוקר יקטירו בין הערבים אמר רבי שמעון וכולה היתה קריבה בין הערבים שאין [ז]מחנכין את מזבח הזהב אלא בקטורת הסמים [ח]ולא מזבח העולה אלא בתמיד של שחר ולא את השולחן [ט]אלא בלחם הפנים בשבת [י]ולא את המנורה אלא בשבעה נרותיה בין הערבים: **גמ'** בעא מיניה ר' חייא בר אבין מרב חסדא [יא]ציבור שאין להן תמידין ומוספין אי זה מהן קודם היכי דמי אילימא תמידין דיומיה ומוספין דיומיה פשיטא תמידין עדיפי דהוו להו [יב] תדיר ומקודש אלא תמידין דלמחר ומוספין דהאידנא [יג] תמידין עדיפי שכן תדיר או דלמא מוספין עדיפי דהוו להו מקודש אמר ליה תניתוה התמידין אין מעכבין את המוספין ולא המוספין מעכבין את התמידין ולא [יד] (את) המוספין מעכבין זה את זה היכי דמי אילימא דאית ליה ולקדם והתניא [טו]מנין שלא [יז]יהא דבר קודם לתמיד של שחר ת"ל [יח]וערך עליה העולה ואמר [יט]רבא העולה עולה ראשונה אלא

מנה אומה תורם העולה [ה] **קמי.** תורה אחת לכל העולים שאם עלו לא ירדו במסכת נדה בפרק יוצא דופן (דף מ.) והאי דנקט במה [ו] אסמכתא וסימנא בעלמא: **לשום אילים.** דאמר הריני שותמן לשום אילים: **לבעלים.** לבור: **עקירה בטעות.** כגון האי דאי הוה ידע דכבשים גינהו הוה שחיט להו לשם כבשים: **ומוסכינן אשמעתין.** לדליה גופיה קא מותיב: **מזידין חייבין.** לשלם לבעלים דמי קרבן: **פיגולן פיגול.** [ט] דשוגגין ואין לריך לומר דמזידין: **ומחשב בכו לשום שלמים.** לאוכלן שני ימים ולילה אחד דהשתא חישב לאכול חטאת חוץ לזמנו דפיגול הוא דדין חטאת יום ולילה: **ובאומר מותר.** לשנות דהיינו שוגגין: **שנקמצו** [יא] . מחבת ומרחשת שני כלים הם מחבת [יב] [י]עבה ומעשיה קשין ומרחשת עמוקה ומעשיה רכין [כ]: **חריבה.** מנחת חוטא דכתיב (ויקרא ה) לא יתן עליה שמן: **ורבא לטעמיה דאמר.** בפרק קמא: **מחשבה דלא מיינברא.** אם הוא מכוז אם לאו פסל רחמנא: **מחשבה דמיינברא.** אם מכוז לא פסל רחמנא: **מתני' התמידין אין מעכבין המוספין.** מפרש בגמרא: **וכולה היתה קריבה.** כל [יב] המנחה כלה: **שאין מחנכין.** בגמ' [מא] מפרש [יג] מאן דכר שמיה: **אלא בקטורת הסמים.** [ט] שלימה של מנה וכין הערבים ובגמ' [מב] מפרש מנלן: **גמ' תדיר ומקודש.** תדיר בכל יום ומקודש שהיום יום טוב הוא דאי נמי יום טוב לא ירדו, ואם אחר תמידין מקודשים קודם מוספים דתמידין קרבי בריאה: **תמידין דלמחר ומוספין דהאידנא.** כגון דיש להם בשבת שני כבשים לבד התמידין וקא מיבעיא ליה אם יקריבם היום למוספין ולא יהו לו יא] תמיד למחר או יניחם לעורך תמיד מחר: **מוספין דהאידנא מקודש גינהו.** דהיום שבת קודש ותמידין דלמחר לא הוו להו מקודש דלמחר חול. ל"א מוספין הוו מקודש קודם תמידין דמוספין יקריבו היום ותמידין לא יקרבו היום עד למחר: **אילימא דאיים ליה.** תמידין ומוספין: **וליקדם.** קאמר דאין מעכבין זה את זה אי נמי תמידין קריב בריאה ואי נמי מוספין מקריב בריאה יב]: **דעולה.** משמע דעולה תהא רשאה לכל הקרבנות: **עקירה בטעות הויא עקירה.** ל"ע הא דתניא בתוספתא בפרק קמא דזבחים כבשי ציבור שנשחטן לשם כבשים ונמצאו אילים עלו לציבור לשם אילים אילים של ציבור שנשחטן לשם אילים ונמצאו כבשים עלו לשם כבשים אלמא עקירה בטעות לא הויא עקירה ואמאי משום שלמי נדבה קאמר ותנא הוא דלא מפרש יג]: **וקא** [יד] **מפרש בה לשלמים.** כלומר לאוכלן שני ימים וכפירוש הקונטרס: **מתיב** ר' זירא ר' שמעון אומר. נראה דר' זירא ליה לא כרבה ולא כרב אסי דרש מכילתין (דף ג.) אלא טעמא דנפשיה קאמר כדמשמע ולא מסיק אדעתא קושיא דר"ש אדר"ש ולריך עיון: **תדיר** ומקודש. לשון מ' פירש הקונט' ביום קדוש וכן משמע בסוף כל התדיר (זבחים דף לא.) אטו שבת למוסף אהני לתמיד לא אהני ולקא קשה דהתם לא מייתי הא והכא לא מייתי הכיא דהתם ולשון אחר פירש בקונטר' אותו שזמנו עכשיו מיקרי מקודש והא דנקט תמידין דלמחר ומוספין דהאידנא דמשמע דתמיד של בין הערביים קודם למוסף והא לא מקודש הוא התם מטעמא אחרינא דהכי קאמר רחמנא כל היכא דאיכא אחד בבוקר עשה שני בין הערביים: **תלמוד** לומר וערך עליה העולה. תימה דבפרק כל התדיר (שם דף פט.) נפקא ליה מדכתיב מלבד עולת הבוקר תעשו את אלה מכלל דתמיד קרב בריאה וי"ל דקרא דהכא איצטריך למנחת חביתין דאע"ג דתדיר וכן משמע בפרק אמר להם הממונה (יומא דף לד.) איברין קודמין למנחה דכתיב וערך עליה העולה ועל כרחך מנחת חביתין קאמר דמנחת נסכים נפקא לן מדכתיב עולה ומנחה כדאיתא לעיל בפירקין (דף מד:) ופר' קמא דתמיד (דף כח:) גמי אמרינן למימרא דחביתין קדמי והתניא וערך וכו' ומהכא גמרינן לכל מיני דמיס דקדמי [ב] לחביתין דתנן בפ' כל התדיר (זבחים ד' פט.) העופות קודמין למנחות שהללו מיני דמיס ואי לא מהכא מנא ליה הא ומיהו קשיא הכא אמאי לא מייתי מתניתין [יד] [ג] דלענין מוספין איירי דאין לומר דהכא מיירי דאית ליה ולקדם והתם איירי דלית ליה דהתם נמי איירי דאית ליה דומיא דדם חטאת קודם לדם עולה דתנן התם וי"ל משום דלא יהא דבר קודם משמע טפי עיכובא אייתיה מיהו תימה דבגוזל קמא (נ"ק דף קיא.) תנן הניח [ד] אשמו עד שלא הניח גזילו לא יצא ומפרש בגמרא משום דכתיב מלבד אילו הכפורים מכלל דכסף בריאה ופריך אלא מעתה מלבד עולת הבוקר הכי נמי דמוספין קרבי בריאה והתניא וערך עליה העולה

פשיט אלא אלמא כי הדדי נינהו וא"כ הוא פשיט מאי דלא בעי מיניה דהוא בעי מיניה איזה מהן עדיף והוא פשיט כי הדדי נינהו אלא ודאי ה"ק או דלמא מוספין עדיפא דיש בהם כח לפי שהן מקודשין ולכל הפחות [צריכין] להיות שוין. תו"ה: **ג)** דהאידנא מאי: **ד)** תיבת את נמחק: **ה)** העולה סמוך תיבת קאי נמחק: **ו)** במה ס"א אין זה אלא גילוי מילתא בעלמא ליתן טעם דיש פסולין דאם עלו לא ירדו ריש דאפילו אם עלו נמי ירדו אבל עיקר הטעם אקרא סמיך: **ז)** שנקמצו כו': **ח)** מחבת צפה: **ט)** המנחה ס"א המנה: **י)** מפרש חנוך מאן: **יא)** יהו לו לתמיד: **יב)** ברישא. וא"ת התינח בתמידין אין מעכבין את המוספין דדין התמיד להקריבו תחלה ואם לא הקריבו אינו מעכב המוספין אלא מוספין אין מעכבין את התמידין היכא משכחת לה ור"ל דמשכחת לה בתמיד הערב דדין מוספין ליקרב תחלה ואם הקדים תמיד הערב למוספין אינו מעכב המוספין: **יג)** דלא מפרש וה"פ דמאי דאמרינן עלו לשם אילים היינו לשם שלמי נדבה

יד) גי' רש"ק בכל הסוגיא רבה. **טו)** [קדושין נ: וש"נ]. **טז)** [מדרש לו.] גיטין נד.: **יז)** [מוספתא' רש"א זבחים ט:] לעיל נ.: **יח)** לעיל נ.: **יט)** ר"ש על בית הערבים. ל"ק, **כ)** [ל"ק קוף. תמיד כח: פסחים נח: יומא לג.: **כא)** [זבחים קנ. ד"מ נה. מנחות קו:]. **כב)** ל"ל לפה. ל"ק, **כג)** [לקמן סג.]. **כד)** ר"ש הקטורת וגו' הל"ק המנה. ל"ק, **כה)** [לקמן נ.]. **כו)** שלמה. ל"ק, **כז)** [שם, **כח)** ל"ל מחבת. ל"ק, **כט)** למנחות דתנן. ל"ק, **ל)** דהתם דלענין. ל"ק, **לא)** גזילו עד שלא הניח אשמו יצא. ל"ק,

תורה אור השלם

1. וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבִעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֲלְבֵי הַשְּׁלָמִים:
ויקרא ו ה

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רבא לשמעתי' זו ומוסכינן אשמעתיה הכהנים: **(ב)** רש"י ד"ה פיגולן פיגול בשוגגין וכו' במזידין הכ"ל ופת"ל מ"ה וקא מחשב:

מוסף רש"י

תנא אזאת תורת העולה ריבה סמיך. כדאמר במסכת נדה בפרק יוצא דופן (דף מ.): תורה אחת לכל העולין שאם עלו לא ירדו, והאי דנקט במה, אסמכתא בעלמא היא. אבל עיקר טעמא מהתם ליף (לעיל ב.). **ומותבינן אשמעתין.** אשמעתא שנתמנו (גיטין לח:) יש לי להביא על דברי (קדושין נ.). **הכהנים שפיגלו.** קרבנות שנחתנום וחלקום לאכול מהם חוץ לזמנם ולא הולנו לבעלים מזידין. שידעו שפסולים בכך חייבין. לשלם למיהם לבעלים שהרי נתכוון להניח קצה בעיניו שלא הקריב קרבנו שהרי להניח דומין היה מנקש (גיטין נג.) כהן שנחנו קרבנו של ישראל אטמא לשום שלמים דאין הקרבן עולה לחובת בעליו ולריך אחר (בבא קמא ה.). כל המנחות. ואפילו מנחת חוטא שאין המנחות דומות לזבחים. דומהתם מודיע דלא עלו מעשיה מוכיחין. שהוא מחבת דמרחשת עמוקה ומעשיה רוחשין רכין, מחבת צפה ומעשיה קשין בפרק כל המנחות בחוט אלה נקמץ (דף סג.) (לעיל ב.). **מחבת ומרחשת.** שני כלים שבהם מקנגין את המנחות, שכל המנחות היו נאפות עשר עשר חלות, מחבת צפה ומעשיה קשים שתמון שהכלי לף מעשיה מתפצצין והאור שורף את השמן, ומרחשת עמוקה ומעשיה רוחשין ולכן שאין האור שורף את השמן וכשמיח אדם אלמנו עליה נראה כמו שרוחש **חריבה.** מנחת חוטא שאין בה שמן דכתיב (ויקרא ה) לא יתן עליה שמן שחיטה אחת לבולן. וכי שחיט עולה לשם חטאת ליכא היכילא דמעקר מהאיכן מהאיל מחשבתו (זבחים ט:). **מחשבה דלא מינברא.** אם מכוז ואם לאו, פסל רחמנא דכתיב לה מחשבה אבל מחשבה דמינברא. לכל שהוא מכוז לא הוי מחשבה (לעיל ב:). **מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר.** שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר. ל"א ונקוב מעבדה מעבדה אחרת קודם לתמיד של שחר, מ"ל ועדך עליה כתר וכער עליה הכהן כתיב הוא סידור מעבדה העולה עולה ראשונה. מדלא כתיב ועדך עליה עולה אלא העולה, הכי קאמר ועדך עליה מיד העולה החשובה התמודה תמלה לכל העולות והיינו עולת תמיד דפרשת קרבנות (כפי פיתמם) לקרבן תמיד כתיב בריאה (פסחים נח:) לאי לאוזוחיי בעלמא אתא שיקטירו עליה עולה ושמנים ועדך עליה (יומא לד.).

שיטה מקובצת

א) מוכיחין מאי הוי. קס"ד השתא דאין זה עיקר הטעם ומסיק דעיקר טעמא משום הכי הוא ורבה לטעמיה כו': **ב)** תדיר ומקודש. פ"ה ב' לשונות וקשה לרישנא (קמא) [בתרא] מאי בעי הא הוי פשיטא ליה דתדיר גרידא עדיף ממקודש ושמא דתדיר דלמחר לא אלים כתדיר דהיום. ומיהו לאו דוקא עדיף דהא כי פשיט בעיא לא קבו א ב מיי' פט"ו מהלכות פסולי המוקדשין הלכה טז [נעקיר בטעות לא הוי עקירה וכתב הכ"מ משום דרבא דהוא הטוא בתמא ס"ל הכי ע"פ רים פט"ו הל' ג' וכן הל' טז בכ"מ]: **ג)** [כתב מ' מיי' פ"ז מהל' מוכל הל' ד: **ד)** [כתב ד מיי' פ"א מהל' תמידין ומוספין הלכה כ: **ה)** [ל מ מיי' סס פ"ל הלכה יב: **ו)** [ז מיי' מיי' פ"ג מהל' תמידין הלכה יב: **ז)** [ל מ מיי' סס פ"ה הלכה ג: **ח)** [ל מ מיי' סס פ"ג הלכה יא: **ט)** [ל מ מיי' סס פ"ה הלכה כ: **י)** [ל מ מיי' סס פ"ה הלכה ג:

רבינו גרשום

וגמרינן למובח מינה אע"ג דלא הוי הכשירו שאם עלה לא ירד: תנא ההוא לא יליף מבמה אלא אתורת העולה סמיך שריבה לכל העולין שלא ירדו: ששחטן לשם אילים. שסבור שהן בני שתים. ולא עלו לבעלים לצבור: ורבא אמר עקירה בטעות לא הויא עקירה ועלו לבעלים: מזידין חייבין לשלם דמי קרבן לבעלים. הא שוגגין פטורין מלשלם ותני עלה אפילו שוגגין [פיגולן] פיגול ובאומר מותר שסבור שמותר הוא והיינו שוגג ועקירה מדעת היא: ודקאמרת כי מעשיה מוכיחין עליה מאי הוי הא מיעקר קא עקר לה רבה לטעמיה דאמר מחשבה דמינברא דלא הוי בדאמר הוא. לא פסל רחמנא משום הכי עלו לבעלים אבל בעלמא עקירה בטעות אכתי לא ידענא אי הויא עקירה אי לא הויא עקירה: התמידין אין מעכבין את המוספין שאם לא היה להם תמידין אלא מוספין אין מעכבין את המוספין אבל בתמידין ליכא למימר אין מעכבין זה את זה דלא קרבי תרי ביחד אלא אחד בבקר ואחד בערב: אמר רבי שמעון משום הכי לא הקטיר בבקר יקטיר בין הערבים דכולה היתה קריבה בין הערבים אפילו של שחר. כלומר עיקר תחילת הקטרה על המזבח בין הערבים היה שאין מחנכין וכו': תמידין הוה להו תדיר בכל יום. ומקודש דמיקדשו תמידין מקמי דליקדשו מוספין שהקרבת תמידין הוא קודם: אלילימא דאית ליה לצורך תרויהו וליקדם כלו'

עין משפט נר מצוה

קלו א מיי׳ פ״ח מהל׳ תמידין ומוספין הלכה כ:

קלז ב ג מיי׳ שם פ״ח הלכה ט:

רבינו גרשום

דאין מעכבין ואי זה שירצה יכול להקדים: אין פוחתין לעולם מששה טלאים המבוקרין ממום כשיעור שצריך לשבת ולב׳ ימים טובים של ראש השנה שחל להיות אחר השבת לצורך תמידין: היכי דמי דקאמר ששה ולא טפי אילימא דאית ליה כלומר שיכול למצוא כמה טלאים שהוא צורך א״כ אמאי קאמר ששה טלאים מבוקרין לשבת ולב׳ יו״ט טובא הוו כלומר הרבה יותר מששה מבוקרין היה צריך לצורך תמידיהן ומוספיהן אלא לאו דלית ליה אלא לצורך התמידין וש״מ דתמידין דלמחר עדיפי ממוספין דהאידנא דהא שבקינן להו לצורך תמידין דלמחר ולא עבדינן מינייהו מוספין דשבת: לא לעולם דאית ליה כל צרכו והכי קאמר אין פוחתין מששה טלאין מבוקרין לעולם ואפילו בחול שאין בהן מוסף לצורך ימי השבוע ולא לצורך שבת וב׳ ימים טובים דווקא: ומני בן בג בג היא וכו׳. מה פסח טעון ביקור ד׳ ימים דכתיב דברו אל כל עדת בני ישראל לאמר בעשור וגו׳ וכתיב והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר: א״ל רבינא לרב אשי ולמאי דאמרינן מעיקרא כדי לצורך שבת ושני ימים טובים הני ששה טלאים שבעה הוו צריכי דהא איכא תמיד דצפרא דחד בשבא [השתא קא מיירי בב׳ יו״ט שהן לפני שבת] לפי שבלילה אינו יכול לחזור אחר תמיד: ולטעמיך תמניא הוו צריך למיהוי ביחד דהא איכא דפניא דמעלי שבתא שהוא לפני ראש השנה וצפרא דחלת בשבא הא לא קשיא דלבתר דאקריב ההוא דפניא דמעלי שבתא קאמר שצריך להיות ששה:

שיטה מקובצת

ג) טובא הוו. פ״ה ששה לתמידים וששה עשרה למוספין. ולא נהירא שלעולם אין מוספין של ר״ה קריבין שני ימים שאם באו עדים קודם מנחה למחר חול ואם באו עדים לאחר המנחה אותו היום לא הקריבו (מנחתם) [מוספין] ונראה דלא דק דלא הוי אלא ארבע עשר. תו״ה [א״ה לא הבנתי דבריהם כי לפנ״ד דברי רש״י מכוונים ומדויקים דודאי ליכא אלא יום אחד ר״ה וד׳ כבשים דר״ה וד׳ כבשים משום ר״ה הרי י״ד ועיין רמב״ם ה׳ תו״מ פ״ט וב׳ כבשים למוסף דשבת הרי ט״ז. עכ״ה]: ב) דהא איכא צפרא דחד בשבתא: ג) ויבטל תמידין דיום טוב: ד) משום דמבוקרין: ה) מתניתין דכל הדחיר: ו) בתר הכי דבתר מלבד: ז) טמא (דף צח ע״א) פסח שנתערב בבכורות: ח) במותר פסח ודחיי דחוייא טובא: ט) וגבי בכור יש לדחות נמי דבמותר הפסח איירי: י) אסור לזורק: יא) בתוספתא דפסחים. עיין תו״י יומא (דף כט ע״א):

מסורת הש״ס

ה) עיין פסחים לו. מגילת תענית פרק ה, ג) גי׳ רש״י דחזר, ד) ל״ק, ה) דדרשינן ממלבד ליפסח דעולת הבקר קדמה לכך נראה לפרש דמהכא לא נפקא לן אלא הקטרה דסולי קרא בהקטרה איירי ומהתם נפקא לן עבודת דם דכתיב תעשו משמע עשיית הדם ופ׳ הגוזל [קמא](ב״ק קיח.) מיצטריך למיתני אי קרא דהא לא כתיב אלא הקטרה אשה ריח ניחוח קמי תמיד ולגמא הקטרת מוסף קדמה ועשיות בתר ו) הכי (מלבד מיכתיבו) דכתיב (במדבר כח) מלבד עולת ו) התמיד תעשו את אלה תימה למה לי קרא דתמיד קודם למוסף מיפוק לי דתדיר קודם לתע״ג דקדמי בקרא אמרינן בזבחים (ד׳ פט.) דמוספי חודש קדמי למוספי רגלים דאשה הנה אע״ג דכתי׳ מלבד עולת התמיד לבסוף ומי מיפסיל ז) ביומא ניחא ובסמוך נפקא לן מיפסיל וי״ל דהיא גופא שמעינן ח) מה עולה שאין לאחר אף על גב דכתיב מלבד לבסוף והא דאמרינן ברים כל התדיר (זבחים דף פט.): יכול יהא חטאת קודמת למעשה עולה משום דכתיב ועשה את האחד חטאת ואת האחד עולה ת״ל ופר שני בן בקר תקח לחטאת יכול תהא עולה קודמת לכל מעשיה ת״ל ועשה וגו׳ הא כילד דם חטאת קודם לדם עולה מפני שמרליס אחרי עולה קודמין לחטאת מפני שכולה כליל אלמא בעי לאקדומי אפי׳ ט) מהקטרה אע״ג דכתיב ועשה הא לגמא משמע אלא עשיית הדם לאו מילתא היא דכיון דגלי גבי תמידין הוא הדין נמי התם אי נמי מוסקיב את אשר לחטאת ראשונה הוה קא דרים דמייה דרשין (זבחים דף נ.) זה בנה אב כל החטאות קודמות לעולה אי נמי אי לאו כ) קרא ה״א מאי דבעי בהקטרה מקדים בריש ותימה למה לי קרא דהעולה בגלא אי קרא נמי מיפוק לי מיוקדם דבר שנאמר בו בבקר מדבר שלא נאמר בו אלא ביום דמשמע בעיצומו של יום דמייה שמעינן בפרק תמיד נשחט (פסחים נח.) דמוספין קרבי עד שש והכי אמרינן פרק אמר להם הממונה (יומא דף נג.): קטורת קודם לאברים יוקדם דבר שנאמר בו בבקר בבקר לדבר שלא נאמר בו אלא בבקר וי״ל אהא לא קשיא מידי דאי לאו העולה הוה דרשינן מלבד כדבעי למדרש׳ בהגוזל קמא (ב״ק דף קיח.) אלא אי קשיא ליפתוק ממלבד ואי מיפסיל בכך ל) נראה שפיר דמההוא לא שמעינן פסול אי נמי מיוקדם לא שמעי׳ אלא שמלוה להקדים אבל אם הקדים ושחט יגמור ומהכא שמעינן דלא ותימה הא דאמרינן ריש עירובין (דף ב.) שנשחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל פסולין ותיפוק לי דא״כ אקדמינהו קודם תמיד דפשטא דמילתא משמע קודם שנפתחו באותו יום וכן נמי לקמן פרק שתי מדות (דף פט.): עולת תמיד ששחטה שלא לשמה כשרה ואמאי הא קודם תמיד איתעביד מיהו מהתם לא קשיא מידי דשחיטה גלו עבודה היא דלא הויא בכללי עשייה מיהו דאמרינן פ׳ אמר להן הממונה (יומא דף כט.) ופרק שתי הלחם (לקמן דף ק.) לא זו בלבד אמרו אלא אפי׳ עולת העוף שנמלקה ומנחה שנקמלה תנא לבית הסריפה ואלילה קאי ותיפוק לי׳ דקמי תמיד עבדינהו אבל משום קודם פתיחת דלתות ההיכל לא מיפסלי דלא כתיב בהו פתח ושמא כיון דאכתי לא מטא זמן תמיד קרא לא איירי בהכי אי נמי לא מיפסלי בשביל כך דלמסקינן הכא לגמרה בעלמא וכן משמע פ׳ תמיד נשחט (פסחים דף נט.): דעשה דפסח ועשה דאכילת קדשים דחי לעשה דהשלמה דדרשינן עליה השלם כל הקרבנות כולם ואי הוה מיפסל לא שייך ביה דחייה ועליה השלם מהאי קרא (ויקרא ו) דוערך עליה העולה הוא דדרשינן וכיון דהתם לא מיפסל הוא הדין הכא וכן משמע נמי שלהי מי שהיה טמא ז) (שם דף לח.) בכור שנתערב בפסח אם חבורת כהנים יאכלו ונתערבו מחיים קאמר מדפריך גגמ׳ והא לא מצינן קדשים לבית הפסול מ) [ופי׳ רש״י] והוה ליה למימר ירעו עד שיסתאבו וחזמן שחיטת פסח אחר תמיד הוא ואפי׳ הכי לא מיפסיל הבכור וכן משמע נמי בהאשה (שם דף פח.): תמשה שנתערבו עורות פסחיהן [זה בזה] ונמצאת יבלת באחד מהן [כו׳] ופטורין מלעשות (פסח ראשון ו) פסח שני ופריך טובא ונייתי פסח שני וניתני במותר פסח ח) ולחיק טובא לשנויי והשתא אי מפסיל מאי קשיא ליה הא פסח שני זמנו נמי אחר תמיד דלא חשיב ליה בין דברים שבין פסח ראשון לפסח שני ואם כן אי שלמים הוי דמותר הפסח קרב שלמים הא מיפסלי ואין לומר דעשה דפסח דחי לעשה דהשלמה דהא לא הוי אלא ספיקא בעלמא ומיהו קשיא בהכי כיון דאיכא איסורא דאורייתא היכי מקריבין לכתחלה ואין לומר דמשום ספיקא פסח דחי ליה איסורא דאורייתא ומו דמסקינן התם דמשום סמיכה שבקינן ליה דליכא נמי אלא מצוה בעלמא וגבי בכור ט) דוחה נמי כ) (דבמותר הפסח איירי) לכן נראה דולאי בתמיד של שחר דכתיב תעשו עשיות דדם אבל בתמיד של ערב לא מעכבא אלא הקטרה דסולי קרא בהקטרה איירי וכן משמע ברים תמיד נשחט (שם דף נט.) דמוקי לה בחטאת העוף שאין למזבח אלא דמה אי נמי בבהמה ומעלה ומלינה בראשו של מזבח ואי קרא לא איירי אלא בהקטרה ניחא דלא מעכבא אלא הקטרה דעליה השלם כל ההקטרות כולן משמע אבל אי מתעשו נפיק דמסתבר לאשווי תמיד של שחר לתמיד של ערב מאי טעמא לא מעכבא אלא הקטרה דעליה השלם כל ההקטרות כי האי גוונא דאם כן מאי דחייה איכא לאבל השתא איכא דחייה מדרבנן מיהא גזירה אטו הקטרה מיהו בשמעתין מוכח דלא הוי אלא למצוה ותימה דבפ׳ אלו דברים (פסחים עג.) אמרינן שחטו ומודע שמשמו ידיהם קודם או שנטמאו ישרף מיד ופריך ואי אמרת לא בעי עקירה פסולו מחמת מאי הוי שנשחטו אחר תמיד של בין הערבים אלמא בהכי מיפסיל וי״ל דהאי דנשרף לפי שלכתחילה אסור להקטירו וממילא יפסל והא דאין מעלה ומלינה דקסבר ליה מועלת בראשו של מזבח ואע״ג דהקטרת אימורים לא מעכב כשר באכילה הני מילי כי איחזו להקטרה אבל הכא הא לא איחזו אי נמי מדרבנן אסור י) ליזרק ולפירוש זה לא קשיא מידי מה שמביא ריב״א דתניא יא) בתוספתא דפסחים כל הקדשים שהקריבן קודם תמיד של שחר או שעיכבן אחר תמיד הערב פסולין והשתא אי אמרת דמדרבנן פסילי אלא ליזרק ניחא מיהו הקריבו משמע שהקריב כולו ואדרבה אי נשחטן אחרי קשיא קודם תמיד של שחר יב) אפי׳ אסרינן ליזרק אמאי פסלינן ליה הלא

מט: התכלת פרק רביעי מנחות

העולה והשתא ליפרוך ממתניתין ה] ט) דדרשא מהא איכא דעולת הבקר קדמה בריש לכן נראה לפרש דמהכא לא נפקא לן אלא הקטרה דסולי קרא בהקטרה איירי ומהתם נפקא לן עבודת דם דכתיב תעשו משמע עשיית הדם ופ׳ הגוזל [קמא](ב״ק קיח.) מיצטריך למיתני אי קרא דהא לא כתיב אלא הקטרה אשה ריח ניחוח קמי תמיד ולגמא הקטרת מוסף קדמה ועשיות בתר ו) הכי (מלבד מיכתיבו) דכתיב (במדבר כח) מלבד עולת ו) התמיד תעשו את אלה תימה למה לי קרא דתמיד קודם למוסף מיפוק לי׳ דתדיר קודם לתע״ג דקדמי בקרא אמרינן בזבחים (ד׳ פט.) דמוספי חודש קדמי למוספי רגלים דאשה הנה אע״ג דכתי׳ מלבד עולת התמיד לבסוף ומי מיפסיל ז) ביומא ניחא ובסמוך נפקא לן מיפסיל וי״ל דהיא גופא שמעינן ח) מה עולה שאין לאחר אף על גב דכתיב מלבד לבסוף והא דאמרינן ברים כל התדיר (זבחים דף פט.): יכול יהא חטאת קודמת למעשה עולה משום דכתיב ועשה את האחד חטאת ואת האחד עולה ת״ל ופר שני בן בקר תקח לחטאת יכול תהא עולה קודמת לכל מעשיה ת״ל ועשה וגו׳ הא כילד דם חטאת קודם לדם עולה מפני שמרליס אחרי עולה קודמין לחטאת מפני שכולה כליל אלמא בעי לאקדומי אפי׳ ט) מהקטרה אע״ג דכתיב ועשה הא לגמא משמע אלא עשיית הדם לאו מילתא היא דכיון דגלי גבי תמידין הוא הדין נמי התם אי נמי מוסקיב את אשר לחטאת ראשונה הוה קא דרים דמייה דרשין (זבחים דף נ.) זה בנה אב כל החטאות קודמות לעולה אי נמי אי לאו כ) קרא ה״א מאי דבעי בהקטרה מקדים בריש ותימה למה לי קרא דהעולה בגלא אי קרא נמי מיפוק לי מיוקדם דבר שנאמר בו בבקר מדבר שלא נאמר בו אלא ביום דמשמע בעיצומו של יום דמייה שמעינן בפרק תמיד נשחט (פסחים נח.) דמוספין קרבי עד שש והכי אמרינן פרק אמר להם הממונה (יומא דף נג.): קטורת קודם לאברים יוקדם דבר שנאמר בו בבקר בבקר לדבר שלא נאמר בו אלא ביום דמשמע בעיצומו של יום דמייה שמעינן בפרק תמיד נשחט (פסחים נח.) דמוספין קרבי עד שש והכי אמרינן פרק אמר להם הממונה (יומא דף נג.): קטורת קודם לאברים יוקדם דבר שנאמר בו בבקר בבקר לדבר שלא נאמר בו אלא בבקר וי״ל אהא לא קשיא מידי דאי לאו העולה הוה דרשינן מלבד כדבעי למדרש׳ בהגוזל קמא (ב״ק דף קיח.) אלא אי קשיא ליפתוק ממלבד ואי מיפסיל בכך ל) נראה שפיר דמההוא לא שמעינן פסול אי נמי מיוקדם לא שמעי׳ אלא שמלוה להקדים אבל אם הקדים ושחט יגמור ומהכא שמעינן דלא ותימה הא דאמרינן ריש עירובין (דף ב.) שנשחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל פסולין ותיפוק לי דא״כ אקדמינהו קודם תמיד דפשטא דמילתא משמע קודם שנפתחו באותו יום וכן נמי לקמן פרק שתי מדות (דף פט.): עולת תמיד ששחטה שלא לשמה כשרה ואמאי הא קודם תמיד איתעביד מיהו מהתם לא קשיא מידי דשחיטה גלו עבודה היא דלא הויא בכללי עשייה מיהו דאמרינן פ׳ אמר להן הממונה (יומא דף כט.) ופרק שתי הלחם (לקמן דף ק.) לא זו בלבד אמרו אלא אפי׳ עולת העוף שנמלקה ומנחה שנקמלה תנא לבית הסריפה ואלילה קאי ותיפוק לי׳ דקמי תמיד עבדינהו אבל משום קודם פתיחת דלתות ההיכל לא מיפסלי דלא כתיב בהו פתח ושמא כיון דאכתי לא מטא זמן תמיד קרא לא איירי בהכי אי נמי לא מיפסלי בשביל כך דלמסקינן הכא לגמרה בעלמא וכן משמע פ׳ תמיד נשחט (פסחים דף נט.): דעשה דפסח ועשה דאכילת קדשים דחי לעשה דהשלמה דדרשינן עליה השלם כל הקרבנות כולם ואי הוה מיפסל לא שייך ביה דחייה ועליה השלם מהאי קרא (ויקרא ו) דוערך עליה העולה הוא דדרשינן וכיון דהתם לא מיפסל הוא הדין הכא וכן משמע נמי שלהי מי שהיה טמא ז) (שם דף לח.) בכור שנתערב בפסח אם חבורת כהנים יאכלו ונתערבו מחיים קאמר מדפריך גגמ׳ והא לא מצינן קדשים לבית הפסול מ) [ופי׳ רש״י] והוה ליה למימר ירעו עד שיסתאבו וחזמן שחיטת פסח אחר תמיד הוא ואפי׳ הכי לא מיפסיל הבכור וכן משמע נמי בהאשה (שם דף פח.): תמשה שנתערבו עורות פסחיהן [זה בזה] ונמצאת יבלת באחד מהן [כו׳] ופטורין מלעשות (פסח ראשון ו) פסח שני ופריך טובא ונייתי פסח שני וניתני במותר פסח ח) ולחיק טובא לשנויי והשתא אי מפסיל מאי קשיא ליה הא פסח שני זמנו נמי אחר תמיד דלא חשיב ליה בין דברים שבין פסח ראשון לפסח שני ואם כן אי שלמים הוי דמותר הפסח קרב שלמים הא מיפסלי ואין לומר דעשה דפסח דחי ליה איסורא דאורייתא ומו דמסקינן התם דמשום סמיכה שבקינן ליה דליכא נמי אלא מצוה בעלמא וגבי בכור ט) דוחה נמי כ) (דבמותר הפסח איירי) לכן נראה דולאי בתמיד של שחר דכתיב תעשו עשיות דדם אבל בתמיד של ערב לא מעכבא אלא הקטרה דסולי קרא בהקטרה איירי וכן משמע ברים תמיד נשחט (שם דף נט.) דמוקי לה בחטאת העוף שאין למזבח אלא דמה אי נמי בבהמה ומעלה ומלינה בראשו של מזבח ואי קרא לא איירי אלא בהקטרה דעליה השלם כל ההקטרות כולן משמע אבל אי מתעשו נפיק דמסתבר לאשווי תמיד של שחר לתמיד של ערב מאי טעמא לא מעכבא אלא הקטרה דעליה השלם כל ההקטרות כי האי גוונא דאם כן מאי דחייה איכא לאבל השתא איכא דחייה מדרבנן מיהא גזירה אטו הקטרה מיהו בשמעתין מוכח דלא הוי אלא למצוה ותימה דבפ׳ אלו דברים (פסחים עג.) אמרינן שחטו ומודע שמשמו ידיהם קודם או שנטמאו ישרף מיד ופריך ואי אמרת לא בעי עקירה פסולו מחמת מאי הוי שנשחטו אחר תמיד של בין הערבים אלמא בהכי מיפסיל וי״ל דהאי דנשרף לפי שלכתחילה אסור להקטירו וממילא יפסל והא דאין מעלה ומלינה דקסבר ליה מועלת בראשו של מזבח ואע״ג דהקטרת אימורים לא מעכב כשר באכילה הני מילי כי איחזו להקטרה אבל הכא הא לא איחזו אי נמי מדרבנן אסור י) ליזרק ולפירוש זה לא קשיא מידי מה שמביא ריב״א דתניא יא) בתוספתא דפסחים כל הקדשים שהקריבן קודם תמיד של שחר או שעיכבן אחר תמיד הערב פסולין והשתא אי אמרת דמדרבנן פסילי אלא ליזרק ניחא מיהו הקריבו משמע שהקריב כולו ואדרבה אי נשחטן אחרי קשיא קודם תמיד של שחר יב) אפי׳ אסרינן ליזרק אמאי פסלינן ליה הלא

אלא פשיטא דלית ליה ואי דיומיה אמאי תדיר ומקודש תדיר עדיף אלא לאו דלמחר וקתני אין מעכבין זה את זה א אלמא כי הדדי נינהו אמר ליה אביי לעולם דאית להו ולקדם ודקא קשיא לך שלא יהא דבר קודם מצוה בעלמא הוא ת״ש ב) אין פוחתין ג משששה טלאים המבוקרין בלשכת הטלאים כדי לשבת ולשני ימים טובים של ראש השנה היכי דמי אילימ׳ דאית ליה תמידין ומוספין ד) טובא הוו אלא לאו דלית ליה ושמע מינה תמידין עדיפי לא לעולם דאית ליה והכי קא אמר ה אין פוחתין מששה טלאים המבוקרין בלשכת הטלאים ד׳ ימים קודם שחיטה ומני בן בג בג היא ו דתניא בן בג בג אומר מנין לתמיד שטעון ביקור ד׳ ימים קודם שחיטה תלמוד לומר ז תשמרו להקריב לי במועדו ולהלן הוא אומר ח והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום מה להלן טעון ביקור ארבעה ימים קודם שחיטה אף כאן טעון ביקור ארבעה ימים קודם שחיטה אמר ליה רבינא לרב אשי הני ששה שבעה הוו דהא איכא ט דצפרא י דתלתא בשבתא ולטעמיך תמניא הוו דהאיכא דפניא דמעלי שבתא הא לא קשיא דלבתר דאקריב קאמר מ״מ

מגלה פשיטא דלית ליה. אלא לו לתמידין לו למוספין: מבוקרים. בלא מום שלריך לבודקן שלא יהא בהן מום ארבעה ימים קודם לשחיטה ולהכי לריכין ששה שמא יארעו שני ימים טובים של ראש השנה בחמישי בשבת ויצטרכו בכל יום שנים: כדי לשבת ולשני ימים טובים של ראש השנה. אם ארעו ביחד שיהא כדי להקריב שני תמידין ליום: אילימא דאית להו. כששים הרבה: תמידין ומוספין טובא הוו. ועשרים ומרתי טלאים בעינן ד) [ומיהו ששה לתמידין וששה עשרה למוספין]: ושמע מינה תמידין עדיפי. דלא אמרינן יקריב הארבעה בשבת לתמידין ולמוספין ויבטל תמידין ג) יום טוב שני של ראש השנה אלמא תמידין דיום שני עדיפי ממוספי שבת ואע״פ שמוספי שבת מקודם הן (ה) ושבת קדוש מיום טוב: לעולם דאית ליה. לתמידין ומוספין והאי דלא נקט אלא תמידין משום ד) דבמבוקרין ארבעה ימים קודם שחיטה קאמר לתמידין הוא דבעינן ביקור ארבעה ימים אבל מוספין לא: שמירה שמירה לגזירה שוה. מה פסח מבוקר ד׳ ימים דמקמו מבעשור ושחיטתו בי״ד אף תמיד טעון ביקור ד׳ ימים: דהאיכא נפרא דחד בשבתא. דבשלמא דבין הערבים ודיום שני ושלישי איכא למימר שיחזר ביום ראשון אחר טלאים מבוקרים ארבעה ימים קודם שלא יבא אחר טלאים מבוקרים ארבעה ימים קודם שחיטה אמר ליה רבינא לרב אשי הני ששה שבעה הוו דהא איכא ט) דצפרא י) דתלתא בשבתא דפניא דמעלי יומא עצא היכי דהוי ראשה שנה חמישי ושני: דלבתר דמקריב. תמיד של בין הערבים קאמרינן דליהוי שם: ראשון ושני מני למיפרך והאיכא נפרא דשלישי בשבת: דפניא דמעלי שבתא. דקא סלקא דעתך דקודם שהקריב תמיד של בין הערבים של ערב שבת קאמר דליהוי שם. והוא הדין דמני למיפרך דפניא דמעלי יומא עצא היכי דהוי ראשה חמישי ושני: דלבתר דמקריב. תמיד של בין הערבים קאמרינן דליהוי שם:

ה״ג

כדי להקריב שני תמידין ליום: אילימא דאית להו. כששים הרבה: תמידין ומוספין טובא הוו. ועשרים ומרתי טלאים בעינן ד) [ומיהו ששה לתמידין וששה עשרה למוספין]: ושמע מינה תמידין עדיפי. דלא אמרינן יקריב הארבעה בשבת לתמידין ולמוספין ויבטל תמידין ג) יום טוב שני של ראש השנה אלמא תמידין דיום שני עדיפי ממוספי שבת ואע״פ שמוספי שבת מקודם הן (ה) ושבת קדוש מיום טוב: לעולם דאית ליה. לתמידין ומוספין והאי דלא נקט אלא תמידין משום ד) דבמבוקרין ארבעה ימים קודם שחיטה קאמר לתמידין הוא דבעינן ביקור ארבעה ימים אבל מוספין לא: שמירה שמירה לגזירה שוה. מה פסח מבוקר ד׳ ימים דמקמו מבעשור ושחיטתו בי״ד אף תמיד טעון ביקור ד׳ ימים: דהאיכא נפרא דחד בשבתא. דבשלמא דבין הערבים ודיום שני ושלישי איכא למימר שיחזר ביום ראשון אחר טלאים מבוקרים ארבעה ימים קודם שלא יבא אחר טלאים מבוקרים ארבעה ימים קודם שחיטה אמר ליה רבינא לרב אשי הני ששה שבעה הוו דהא איכא ט) דצפרא י) דתלתא בשבתא דפניא דמעלי יומא עצא היכי דהוי ראשה חמישי ושני: דלבתר דמקריב. תמיד של בין הערבים קאמרינן דליהוי שם:

תורה אור השלם

1. צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: במדבר כח ב

2. וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְשָׁחֲטוּ אֹתוֹ כֹּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבָּיִם: שמות יב ו

הגהות הב״ח

(ה) רש״י ד״ה ושמע מינה וכו׳ דשבת קדוש:

מוסף רש״י

תמידין ומוספין וטובא הוו. קס״ד כדי לשבת ולשני ימים טובים דווקא קאמר, דלהכי בעינן ששה דאפילו יחד שבת ושני ימים טובים של ר״ה ולא יוכלו לנקוב יחו לסם אלו מזומנים (ערכין יג.). ד׳ ימים קודם שחיטה. ומשום הכי בעינן ששה לעולם דכשעת חיטון נתנו שם ששה, שיהו מבוקרין ד׳ ימים קודם לכן ונטלו יום ראשון שנים לתמידים ונתנו שנים שחחיטם ויבקרום, ביום שני נטלו שנים מן הארבעה הנותרים ונתנו שנים אחחיטם ונתנו שנים שלישי נטלו שנים הנותרים ונתנו שנים אחחיטם וכן לעולם טעלים שנים ונתנים שנים, ואותן שנתבקרו ונתנו שם יום ראשון לחמיש ליום רביעי ואותן שנתנו בשני לחמיש בחמישי, וכן חחרין חלילה לעולם, ונמלאו כל התמידים הנשחטין מבוקרין ד׳ ימים קודם שחיטה עם יום הביקור ויום השחיטה כך שמעתי. וקשיא לי הא לא דמי לארבעה ימים דפסח דבינקורו בעשור ושחיטתו בי״ד הרי ארבעה ימים לבד מיום השחיטה, ולכך נראה בעיני דשמונה עיתנו שם ביום חיטון ושאה דקתני בתמני׳ סמי משמע אין פוחתין משמה עלומר שאפילו כשיטלו השנים שבכל יום שחחיטו שם שאה מבוקרין ונלחה כך קודם הלילה ינקרו שנים ויתנו שם, והבך הוחל ולינתנו אחמי בשעת נטילת השנים לא קחשיב לה, ל״פ מתמנא בעלמא דכי היכי דכי מקלנני שבת וכ״ה בני הדדי מינקר הכוא דשלישי בשבת בע״ש, הכא לא מלי קודם היום ליקן ולנקוב עלה ולנקרו בשמה הוי אחרבעה ימים קודם שחיטה, הכי נמי לעולם בעינן ד׳ ימים קודם שחיטה (שם.).

ג) ה"ג **תנא בעלמא קאי: סימנא בעלמא נקט.** כלומר האי דתנקט ששה נלו לשבת וב' ימים ו) דוקא קאמר אלא אפי' כל ימות החול ז) בעי' בלשכה ו' טלאים כולן ח) מבוקרין ד' ימים קודם שחיטה שהיו שם בכל יום ששה ראויין ליטול איזו שנים מהן שירלה כגון דביום חיטון הוו בה (כ) ד) (י"ב) ט) ששה מבוקרים ד' ימים קודם ונטלו ב' ביום ראשון ובקרו שנים י) והכניסן תחתיהן ליום ב' ונטלו ב' מן הראשונים ובקרו ב' יא) מן השוק ונתנו שנים תחתיהן לשלישי ונטלו ב' מן הראשונים ובקרו שנים יב) נתחתיהם אחרים והכניסו תחתיהן נשאלו בה ששה כ) מן הראשונים ליום רביעי יג) ונטלו עוד ב' מן הראשונים והשנים שנתבקרו בראשון יהיו יד) ראוין טו) שנים של ראשון ושנים של שני ושנים של שלישי וכן יד) כולם לעולם יהיו שם ששה ראויין לישחט. ולא פי' טעם הדבר ולי נראה דקבעו חכמים מנין קבוע לדבר בזו) דאי מתרמינן (לא) משכחי טלאים מבוקרין ד' ימים: **סימנא בעלמא.** שלא תטעה בגירסא אם בזו) ו' או ה' או ד': **רבי נשכח ובר' ימים.** משמע סימן כלומר שראוי לג' ימים: **ולא חני נשכח ובר' ימים טוביים.** דליהוי משמע לעורך שבת וב' ימים טוביים של ר"ה: **ולא ראשון בין הערבים.** שאם לא הקריבו בבקר לא יקריבו בין הערבים דהכי מילדים קרא אם את הכבש יז) אחד תעשה בבקר הוכשר שני ליקרב בין הערבים ואי לא לא: **כמה דברים אמורים שלא נתחנך המזבח.** דהאי קרא בחיטון כתיב דכתיב לעיל מיניה וזה אשר תעשה על המזבח בפרשת ואתה תצוה: **אבל נתחנך המזבח אפילו ראשון בין הערבים.** דכתיב בפרשת פינחס ואת הכבש השני תעשה בין הערבים דכתיב בהיטון יח) ואת הכבש הוא כ) מקריב ולא מרבעה.

יקטירו בין הערבים. כלומר לא יטעמא דלא שכיחי דפשעו בה הילכך לא קנסי בה להו: (ד) **ומזבח בטל** יט) **כו'.** דקאמר לא יקריבו בין הערבים: **דלא שכיח.** כ) דתמיד מ) עולה הוא ואע"ג דלא קרבה אלא תרי זימני ביומא איכא עולות אחרייני דמקרבי כל יומא עובדא הילכך לא מבדיל ופשעי הילכך קנסו להו אבל קטרת לעולם ליתא אלא תרי זימני ביומא.

לישנא אחרינא לא שכיחא בחד גברא כדאמרי' במסכת יומא (דף כו.) מעולה לא שנה אלא בה: **מעשרת.** מעשרת כדכתיב ישימו קטורה כמו ד' ימים בתמיד של שחר אף כאן בקטרת הסמים של שחר: ולא את השלחן אלא בלחם הפנים בשבת: אלא בחול איחנוכי הוא דלא מחנך הא קדושי מיקדיש היא גופה קמ"ל דחינוך [2]וקידוש דשלחן בשבת הוא כדקתני סיפא ולא את המנורה אלא בשבעה נרותיה בין הערבים: ת"ר [3] זהו קטרת שעלתה ליחיד על מזבח החיצון והוראת שעה היתה היכא אמר רב פפא בנשיאים אלא יחיד על מזבח החיצון הוא דלא הא על מזבח הפנימי מקריב ותו על מזבח החיצון יחיד הוא דלא הא ציבור מקרבו והתניא[3] יכול יהא יחיד [4]מתנדב ומביא מתנדבת ומביא. והא דלמרינן במעילה פרק מטמא הטוף (דף ט.) הנהנה מנשר קדשי קדשים קודם זריקה וכו' יציא קטורת שכולה למזבח היינו למוסרה לגבור:

מ"מ שבעה הוו אלא [6]תנא בעלמא קאי ומאי כדי לשבת וב' ימים טובים של ר"ה סימנא בעלמא דיקא נמי דקתני כדי לשבת ולא קתני לשבת ולב' ימים טובים של ר"ה ש"מ: לא הקריבו כבש בבוקר וכו' אמר ר"ש וכולה היתה קריבה בין הערבים שאין מחנכין את מזבח הזהב אלא בקטרת הסמים: חינוך מאן דכר שמיה חסורי מיחסרא והכי קתני לא הקריבו כבש בבקר לא יקריבו בין הערבים [6] במה דברים אמורים [8]שלא נתחנך המזבח אבל נתחנך המזבח יקריבו בין הערבים אר"ש אימתי בזמן שהיו אנוסין או שוגגין אבל אם היו מזידין לא הקריבו כבש בבקר לא יקריבו בין הערבים לא הקטירו קטרת בבקר יקטירו בין הערבים מנא הני מילי דת"ר [1]ואת הכבש השני תעשה בין הערבים שני בין הערבים ולא ראשון בין הערבים במד"א שלא נתחנך המזבח אבל נתחנך המזבח אפילו ראשון בין הערבים אמר ר"ש אימתי בזמן שהיו אנוסין או שוגגין אבל אם היו מזידין [6] לא הקריבו כבש בבקר לא יקריבו בין הערבים לא הקטירו קטרת בבוקר יקטירו בין הערבים וכי כהנים חטאו מזבח בטל אמר רבא ה"ק לא יקריבו הן אבל אחרים יקריבו לא הקטירו קטרת בבקר יקטירו בין הערבים דכיון [3] דלא שכיחא ומעתרא חביבא להו ולא פשעי: אמר ר"ש וכולה היתה קריבה בין הערבים שאין מחנכין את מזבח הזהב אלא בקטרת הסמים של [3] בין הערבים וכו': והתניא בקטרת הסמים של שחר תנאי היא אמר אביי [3]מסתברא כמ"ד בקטרת הסמים של בין הערבים דכתיב [2]בבקר בבקר בהיטיבו את הנרות יקטירנה אי לאו דעבד הדלקה מאורתא הטבה בצפרא מהיכא ולמ"ד בקטרת הסמים של שחר גמר ממזבח העולה מה להלן בתמיד של שחר אף כאן בקטרת הסמים של שחר: ולא את השלחן אלא בלחם הפנים בשבת: אלא בחול איחנוכי הוא דלא מחנך הא קדושי מיקדיש היא גופה קמ"ל דחינוך [2]וקידוש דשלחן בשבת הוא כדקתני סיפא ולא את המנורה אלא בשבעה נרותיה בין הערבים: ת"ר [3] זהו קטרת שעלתה ליחיד על מזבח החיצון והוראת שעה היתה היכא אמר רב פפא בנשיאים אלא יחיד על מזבח החיצון הוא דלא הא על מזבח הפנימי מקריב ותו על מזבח החיצון יחיד הוא דלא הא ציבור מקרבו והתניא[3] יכול יהא יחיד [4]מתנדב ומביא בה נדבה וקורא אני [3] בה [3]מוצא שפתיך תשמר ועשית ת"ל [4]לא תעלו עליו קטרת זרה יכול לא יהא יחיד מביא שאין מביא בה חובתו כיוצא בה אבל

הלא יזרוק היטב אחר התמיד לכן נראה דמדרבנן מיפסיל אפילו הקטיר ועשה הכל ולא העמידו דבריהם היכא דלא אפשר:

ד) **אית** דגרסי הא איכא לפרא דתלתא בשבתא ותלו שני ימים טובים של ר"ה אחר השבת ופריך וליטעמיך תמנעי הוו דהאיכא דפיגי דמעני שבתא וכסבור היה שבתא נמי מעכב היום היה מדבר ואית דגרסי הא איכא לפרא דחד בשבתא ומונה הב' ימים טובים לפני השבת ובתר הכי נגרום דפיגי דמעני יומא טבא: **מכל** מקום ז' הוו. דבשלמא [בין הערבים] דראשון אע"פ שלריך ביקור ד' ימים יטרח וימלא מבוקרין שהמבקרין בין מבקרין אותן כדי למוכן אבל בפרא לא יכול בלילה לטרוח ולבקש מבקרין: **דיקא** נמי דקתני כדי לשבת. אף ע"ג דלעיל (דף נט.) תניא כדי שיכרוך ויאנה וישלש ליכא למיטעי התם:

שאין מחנכין. ה) פירש בקונטרס דטעמייה דר"ש קאמר ומ"מ פרין שפיר חיטון מאן דכר שמיה מעולת התמיד ולא יתכן חדא כיון דההוא הוה טעמא אידך נקט אידי ומו דבתסורי מיחסרא משמע דמהדר אדרבנן ב) (ומו) אלמא דרבנן מודו בחיטון ומו מגלן דשלש הוה:

במה ד"א שלא נתחנך. ואהא קאי שאין מחנכין ב) דתמתי' אבל נתחנך יקריבו כבש אחד דוקא ולא שיש מלולא קתני וב' היו קריבים לר"ש אע"ג דגבי קטורת קרב כולה לא דמי כלל דהתם חדא מילתא היא: **דלא** שכיחא ומעתרא. עיקר הטעם משום דלא שכיחא דבפ"ב דיומא (דף כו.) מוכח מקרא דכתיב וכליל על מזבחך בכך ה' קילו ג) דעולה נמי מעתרא ג): **יבול** יהא יחיד מתנדב ומביא. והא דלמרינן במעילה פרק מטמא הטוף (דף ט.) הנהנה מנשר קדשי קדשים קודם זריקה וכו' יציא קטורת שכולה

מלא א מיי' פ"ז מהל' ממרדין ומוספין הל' יב:

קלמ ב מיי' שם פ"ג הלכה ח: **קמ ג** מיי' שם פ"ה הלכה יב: **קמא ד** מיי' פ"ג מהלכות כלי המקדש הל' יח:

תורה אור השלם

1. וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וְכִנְסְכָהּ תַּעֲשֶׂה לָּהּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיְיָ׃

שמות כט מא

2. וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה׃

שמות ל ז

3. מוֹצָא שִׂפְתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְעָשִׂיתָ כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ נְדָבָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְּפִיךָ׃

דברים כג כד

4. לֹא תַעֲלוּ עָלָיו קְטֹרֶת זָרָה וְעֹלָה וּמִנְחָה וְנֶסֶךְ לֹא תִסְּכוּ עָלָיו׃

שמות ל ט

מוסף רש"י

תנא בעלמא קאי. דבכל יומת הפנים נמי בעינן ששה ולאו משום שבת ולא"ה הנה סימנא בעלמא. שלא תטעה בגירסא שלא תאמר לרבנים לו תמצה (ערכין יג.).

שיטה מקובצת

ב) בד"א שלא נתחנך המזבח. ובהכי קאמר דלא יקריבו בין הערבים תחילה לפי שצריך לחנכו בתמיד של שחר: ג) דלא שכיחא. ולישנא (קמא) [אחריא] דפ"ה קשה דמשמע דכ"ש אם הקטירו אותה בבקר שיקטירו בין הערבים וקשה דבר אמורי' מעולם לא שנה בה אדם והוכיח הרב ר' יוסף ביומא דאפ' מבקר ועד ערב לא שנה בה: תו"ה (אא"ה עיין תו"י יומא דף כ"ו ע"א שם כתבו בשם הרב ר' יוסף איפכא דכתן הזוהה בה שחרית היה זוכה בה ערבית עכ"ה): [ואכן מכאן] משמע שאותם הכהנים עצמן שהיה [להם] להקטיר בבקר ולא הקטירו הן עצמן יכולין להקטיר בין הערבים ומכאן יש להוכיח דאע"ג דחדשים מפיסין על הקטרת ולא ישנים מפני שמעשרת מיהו בקטרת של בין הערבים אין צריך חדשים אלא אפי' ישנים שהפיסו בשחרית מפיסין ובמס' יומא מספקא לן בהכי [אא"ה בתוס' שלנו ובתו"י שם לא נמצא שום ספק עכ"ה]: ד) בין הערבים. ולא מזבח העולה אלא בתמיד של שחר והתניא בקטרת סמים של בין הערבים ומשמע שמחנכין אותו בקטרת של ערב כדתנן לא הקריבו בבקר לא יקריבו בין הערבים ואוקימנא שלא נתחנך וקתני לא הקטירו בבקר יקטירו בין הערבים אלמא דבשל ערב מחנך ליה: ד) ת"ר זו היא: ה) אני בו: ו) וב' ימים דר"ה: ז) החול נמי בעינן: ח) מבוקרין [כיצד מהרה יבנה בית המקדש אם ראוי המזבח להתחנך ברביעי בשבת צריך שיתחיל לבקר החמדירן של יום החיצון מיום השבת שלפניו דהיינו ד' ימים לפני הקרבתו לבד מיום שחיטה וביום אחד בשבת יקח שנים אחרים לצורך יום ה' ובשני בשבת שנים אחרים לצורך יום ו' ובשלישי בשבת שנים אחרים ליום השבת נמצא בלשכת הטלאים ח' טלאים קודם שיתחיל לחנך המזבח וברביעי בשבת שיהי' יום החיצון בשיקח שנים המבוקרים ד' ימים עדיין נשארו בלישכה ו' טלאים ובו ביום יצטרך להביא ללשכה שנים אחרים לצורך אחד בשבת ובן לעולם נמצא שלא יפחתו בלשכה פחות מששה טלאים המבוקרים ולא שיהו כולן מבוקרין ד' ימים קאמר אלא מבוקרים קצת כדי שיגיע יום הקרבתן יהו מבוקרין ד' ימים כדפי' וכדי לשבת ושני ימים טובים של ר"ה סימנא בעלמא נקט. רש"י של מהר"פ): ט) א) תיבת ששה נמחק: י) והכניסו: יא) ובקרו ב' ונתנו התחתים לשלישי: יב) תיבת התחתים נמחק: יג) ראוין [לחמישי] ושנים: יד) תיבת כולם נמחק: טו) דאי מתרמי ולא משכחי' טלאים להשים תחת טלאים דנטלו היום וכן מחר שיהיו מצויין להם טלאים כשרים לשלשה ימים בתוך כך יחזור אחר טלאים: טו) אות ו' ותיבת או נמחק: יז) הכבש אחד אות ה' נמחק: יח) ואת הכבש השני וגו'. לפי שנאמר אח הכבש אחד תעשה בבקר הרי שלא הקריב של שחר שומע אני שלא יקריב בין הערבים ת"ל קרא בתרא ואת הכבש השני מגיד לך שאם לא הקריב של שחר יקריב בין הערבים ואת הכבש השני האמור בפסוק העליון בפרשת פינחס דריש ליה לדרשא אחריתי משום שנאמר בחנוכת המזבח וזה אשר תעשה וכאן אומר זה האשה שומע אני יקריב ארבע ליום ת"ל את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני. ותיבות אחד תעשה בבקר ואת הכבש נמחק: יט) תיבת כו' נמחק: כ) הערבים הס"ד ואח"כ מה"ד בלחם הפנים. כתיב ביום השבת יערכנו הכהן הס"ד ואח"כ מה"ד מנורה. אין הדלקת נר אלא בין הערבים כדכתיב בהעלות אהרן: כא) לתקן. בצפרא: כב) שאפי'. היא: כג) דשלחן. ליתא אלא: כד) לא היה קטרת יחיד בא על מזבח החיצון לתקריב: כה) שמביא חובתו:

מבוקרין ד' ימים קאמר אלא מבוקרים קצת כדי שיגיע יום הקרבתן יהו מבוקרין ד' ימים כדפי' וכדי לשבת ושני ימים טובים של ר"ה סימנא בעלמא נקט. רש"י של מהר"פ): ט) א) תיבת ששה נמחק: י) והכניסו: יא) ובקרו ב' ונתנו התחתים לשלישי: יב) תיבת התחתים נמחק: יג) ראוין [לחמישי] ושנים: יד) תיבת כולם נמחק: טו) דאי מתרמי ולא משכחי' טלאים להשים תחת טלאים דנטלו היום וכן מחר שיהיו מצויין להם טלאים כשרים לשלשה ימים בתוך כך יחזור אחר טלאים: טו) אות ו' ותיבת או נמחק: יז) הכבש אחד אות ה' נמחק: יח) ואת הכבש השני וגו'. לפי שנאמר אח הכבש אחד תעשה בבקר הרי שלא הקריב של שחר שומע אני שלא יקריב בין הערבים ת"ל קרא בתרא ואת הכבש השני מגיד לך שאם לא הקריב של שחר יקריב בין הערבים ואת הכבש השני האמור בפסוק העליון בפרשת פינחס דריש ליה לדרשא אחריתי משום שנאמר בחנוכת המזבח וזה אשר תעשה וכאן אומר זה האשה שומע אני יקריב ארבע ליום ת"ל את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני. ותיבות אחד תעשה בבקר ואת הכבש נמחק: יט) תיבת כו' נמחק: כ) הערבים הס"ד ואח"כ מה"ד בלחם הפנים. כתיב ביום השבת יערכנו הכהן הס"ד ואח"כ מה"ד מנורה. אין הדלקת נר אלא בין הערבים כדכתיב בהעלות אהרן: כא) לתקן. בצפרא: כב) שאפי'. היא: כג) דשלחן. ליתא אלא: כד) לא היה קטרת יחיד בא על מזבח החיצון לתקריב: כה) שמביא חובתו:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' מודין ולא הקריבו כבש בבקר לא יקריבו בין הערבים לא הקריבו כבש בבקר לא יקריבו בין הערבים וכי כתיב ל"ל והיא פיקפק: (ב) רש"י ד"ה ס"ג תנא וכו' דכיון חיטון הוו בה כ"ב מבוקרין כ"ל ומיהת ששה נמתק: (ג) בא"ד ובקרו שנים תחתים והכניסו וכו' יהיו לחיוין. נ"ב דעבדו נעשו מבוקרין ד' ימים וק"ל: (ד) ד"ה ומזבח כו' דקאמר לא יקריבו בין הערבים נמתק כל הדיבור: (ה) ד"ה מ' לא תעבד דהלקה מאורתא ממש: (ו) ד"ה סיגלא בה בקטורת נשיאים הס"ד:

רבינו גרשום

מכל מקום שבעה הוו דהא איכא ההוא דשחרית דמוצאי י"ט. תנא בעלמא קאי אפי' בימות החול דעלמא בכל שבוע ושבוע בכל יום לא יפחתו בלשכה מששה טלאים והאי דקאמר לשבת ולב' י"ט לאו לצורך ממש קאמר אלא לסימנא בעלמא. ואשמועינן דליהוו לעולם ששה כדי שיעור של שבת וב' י"ט. ואמאי הוו ששה כדי שיבואו לכל ימי השבוע שני כבשים שיהו מבוקרין ד' ימים קודם שחיטה. הא כיצד היו לו ביום א' ששה מבוקרין שחט ב' מהן ביום א' והביא ב' תחתיהן נשתיירו ד' מבוקרין וב' שאינן מבוקרין הרי ו' ביום ב' ישחט ב' מן המבוקרין ויביא ב' תחתיהן וביום הג' ישחט ב' המבוקרין ויביא ב' תחתיהן. אותו שהביא ביום א' תחת אותו ששחט יהיו ראויין להקריב ליום ד' שהרי הן מבוקרין ד' ימים דמקצת יום ד' הוי ככולו ואותן שהביא ביום ב' יהיו ראויין ליום ה'. ושל יום ג' ליום ו'. ושל יום ד' ליום שבת ושל יום ה' ליום א'. וכך חזרין חלילה [ונמצא] דבכל יום הוי ב' שמבוקרין ד' ימים הילכך אין פותחין בלשכה מששה טלאים. דיקא נמי דקתני כדי לשבת דהוי סימן בעלמא ולא קתני לשבת דהוי משמע דלצורך שבת ר"ש קאמר ש"מ דלסימנא בעלמא הוא: בד"א בשלא הקריבו בין הערבים. כבש בבקר לא יקריבו בין הערבים. מנא הני מילי שאין מחנכין אותו בתמיד של ערב. אבל נתחנך כבר ולא הקריבו בבקר יקריבו בין הערבים. מנא הני מילי שאין מחנכין המזבח בתמיד של בין הערבים דכתיב ואת הכבש השני תעשה בין הערבים. אבל נתחנך המזבח במצות (התמיד) ושכחו ולא הביאו יום א' כבש בבקר יקריבו בין הערבים. כלומר אע"ג דלא קרב ההוא דבקר: אמאי קאמר ר' שמעון לא יקריבו בין ערבים וכי משום דכהנים חטאו שלא הקריבו בבקר יהא מזבח בטל מתמיד של בין הערבים. לא יקריבו הן עצמן אותן כהנים שחטאו אלא אחרים יקריבוהו: מאי שנא בקטרת דקאמר לא הקטירו בבקר יקטירו בין הערבים פי' הן עצמן שחטאו דכיון דלא שכיחא בכל יום כנדרים ונדבות אלא שחרית וערבית בלבד ומעשרן דכתיב ישימו קטורה באפך ומסיק ליה ברך ה' חילו חביבא להו ולא פשעי בה דלא לימקרבא (אלא) [אם] לא שהיו אנוסים ביותר הילכך יקטירו בין הערבים: ואם לאו דעבד הדלקה מאורתא הטבה בצפרא מי איכא שבבקר היה חזור ומשים שמן בנרות ומשים פתילות חדשות היינו הטבה ומדמטיב בצפרא מכלל דאדליק מאורתא וכי אדליק מקטיר דכתיב ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה אלמא דקטרת דערבית היה קודם לקטרת דשחרית: מה להלן בתמיד של שחר כדאמ' ולא ראשון בין הערבים. כדקתני סיפא ולא את המנורה אלא בשבעה נרות בין הערבים מה התם במנורה דקידושה וחינוכה היה בחול ולא בשבת אף שלחן חינוכו וקידושו לא הוה בחול אלא בשבת. זו היא קטרת שעלתה ליחיד היינו דנשיאים דכתיב כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת והוראת שעה היתה דלא מצינו קטרת על מזבח החיצון ולא יחיד שמביא קטרת: ומביא כיוצא בה כאותה שהקריבה על מזבח הזהב:

עין משפט נר מצוה

נ.

א) נ"ל דלא הוו בה שמונה ומיהת כו'.